

Advies

Wijzigingen HBO en hoger onderwijs

Brussel, 12 juni 2017

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs

Ontvangst adviesvraag: 15 mei 2017

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 12 (standpunt begroting ikv overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 12 juni 2017

Mevrouw Hilde CREVITS
Vlaams minister van Onderwijs
Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

contactpersoon

Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20170612_SenSEHBOHogeronderwijs_ADV

Brussel

12 juni 2017

Wijzingen HBO en hoger onderwijs

Mevrouw de minister,

De raad is positief over een aantal maatregelen die in dit voorontwerp van decreet voor het hoger beroepsonderwijs en het hoger onderwijs worden genomen. Er zijn recent beslissingen genomen i.v.m. het HBO5 waar de raad zich niet kon in vinden¹, maar het is wel goed dat er nu concreet werk gemaakt wordt van de verdere uitrol van dit belangrijk onderwijsniveau.

De raad gaat kort in op het belang van de beroepskwalificaties voor het hoger beroepsonderwijs én de professionele bachelors en vraagt het behoud van het specifieke karakter van het hoger beroepsonderwijs: breed doelpubliek, werkplekleren, laagdrempelige en arbeidsmarktgerichte opleidingen Voor de raad is de rationalisatie in het hoger onderwijs een goede zaak, al kunnen er nog bijkomende stappen gezet worden. De overstap naar een numerus fixus kan, mits een goede bepaling van het contingent, een oplossing bieden aan het gestelde instroom- en selectieprobleem. Verplichte maar niet-bindende en instellingsneutrale proeven zijn een meerwaarde voor het komen tot een betere studieoriëntering en -keuze in de andere opleidingen, als onderdeel van het oriënteringsproces doorheen de schoolloopbaan.

 Breed perspectief van HBO5 behouden

De raad staat positief tegenover het creëren van nieuwe HBO5 opleidingen op basis van beroepskwalificaties (BK). Enerzijds is het begrijpelijk dat er pas met de geactualiseerde, op de BK gebaseerde opleidingen van start wordt gegaan na de overgang naar de hogescholen in september 2019. Anderzijds moet de arbeidsmarkt daardoor nog langer wachten op opleidingen die broodnodig zijn, zoals onderhoudstechnicus, dispatcher, productieverantwoordelijke²

¹ Zie advies 'Uitbouw hoger beroepsonderwijs', SERV, 23 mei 2016

² Idem

De commissie meent dat het een logische beweging is om, nu het HBO5 ingekanteld wordt in het hoger onderwijs, ook de onderwijskwalificaties voor de professionele bachelors te ontwikkelen op basis van beroepskwalificaties.

De raad is tevreden dat er bij de programmatie aandacht gaat naar het garanderen van de fijnmazigheid en de regionale spreiding van HBO5³. De versterking van de macrodoelmatigheidstoets is een goede zaak; daarbij moet ook aandacht zijn voor de verscheidenheid aan profielen van cursisten en studenten in het HBO5. De raad wees er in het verleden reeds op dat het belangrijk is dat het HBO5 zich richt op een heel diverse groep aan lerenden, waaronder diegenen die gebaat zijn bij een lage instapdrempel en trajectbegeleiding.

Versnelling hoger voor de rationalisatie in het hoger onderwijs

In een context van een snel evoluerende samenleving waarbij het beschikken over een brede set aan competenties steeds belangrijker wordt, vindt de raad het positief dat in de initiële professionele bacheloropleidingen de minimumomvang voor een afstudeerrichting opgetrokken wordt. Dit leidt tot een bredere vorming en dus meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt van de toekomst. Het is voor de raad niet duidelijk waarom dit bij het academisch hoger onderwijs niet gebeurt. Met het oog op uniformiteit en transparantie is het eveneens een positieve evolutie dat naast een minimale omvang ook een maximale omvang bepaald wordt voor afstudeerrichtingen.

Het is positief dat er maatregelen worden genomen voor de rationalisatie in het hoger onderwijs; de lijst met opleidingen en afstudeerrichtingen is momenteel vrijwel eindeloos. De raad vraagt ook maatregelen voor het bestaande aanbod – naast de bepaling dat wanneer een instelling een nieuwe opleiding wil organiseren een bestaande opleiding geschrapt moet worden - die een verregaandere rationalisatie met zich mee zouden brengen.

De Commissie Hoger Onderwijs krijgt meer slagkracht maar een politieke goedkeuring van een negatieve beslissing van de commissie omtrent de macrodoelmatigheid kan nog steeds. Er dient over gewaakt te worden dat dit geen gangbare praktijk wordt en echt als uitzondering wordt beschouwd. Die goedkeuring moet dan ook omstandig gemotiveerd worden.

Keuze voor numerus fixus positief; naar ijkingsproeven voor andere opleidingen

De raad vindt de overstap van een systeem van numerus clausus naar een systeem van numerus fixus een verbetering⁴ mits het contingent goed bepaald wordt en de koppeling met het federale quotum bewaakt wordt. Er dient ook rekening gehouden te worden met

³ “Maar ook voor individuele werkenden, los van hun werkgever, moet voorzien worden in een modulair aanbod dat (ook) ’s avonds en tijdens het weekend kan worden gevolgd, geografisch gespreid is, en rekening houdt met de behoeften.” ‘Toekomstverkenningen Arbeidsmarkt 2050’, Sels Luc e.a., Werk.Rapport 2017 nr. 1

⁴ Het voorontwerp kan wel een probleem vormen voor de specialisten die het diploma van arts én tandarts moeten behalen. Zij dienen deel te nemen aan twee vergelijkende toegangsexamens: een eerste voor het aanvangen van de studie tot arts/tandarts en een tweede vergelijkend bekwaamheidsonderzoek voor de MaNaMa. Zij kunnen wel worden vrijgesteld om deel te nemen aan het vergelijkend toelatingsexamen (arts of tandarts naargelang het eerste basisdiploma dat ze bekomen hebben), maar moeten in dat geval de goedkeuring krijgen van het instellingsbestuur (art. II.187 §11). De procedure is echter niet duidelijk. Personen die in het buitenland het diploma van arts of tandarts behaald hebben en die de toelating hebben bekomen om zich in te schrijven in een masteropleiding in het studiegebied geneeskunde of tandheelkunde, worden vrijgesteld van het vergelijkend toelatingsexamen.

buitenlandse studenten bij het bepalen van numerus fixus. Het is positief dat zowel aan het examen voor tandarts als voor arts kan deelgenomen worden (door daar in de praktische organisatie van de examens rekening mee te houden) en dat er geen beperking is van het aantal deelnames aan de proeven.

De raad is er geen voorstander van om ook voor andere opleidingen een bindend toelatingsexamen in te richten. Dergelijke proeven zijn immers een momentopname. Verplichte maar niet-bindende en instellingsneutrale proeven zijn wel een meerwaarde voor het komen tot een betere studieoriëntering en –keuze naar en in het hoger onderwijs, als onderdeel van het oriënteringsproces doorheen de schoolloopbaan. De raad pleit voor het gebruik van het woord ‘ijkingsproef of –test’ in plaats van ‘niet bindende toelatingsproef’ om te onderstrepen dat het niet om een toelatingsproef gaat. De raad pleit er voor dat het niet bindende karakter ook aangehouden wordt wanneer het niet om de eerste inschrijving gaat.

De keuze voor het hoger beroepsonderwijs mag niet ingegeven worden door tegenvallende resultaten op de verplichte, niet-bindende ijkingsproeven voor een bacheloropleiding maar moet voor de raad positief en bewust zijn. HBO5 dient als volwaardige optie in alle informatie over het hoger onderwijs worden opgenomen.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Ann Vermorgen
voorzitter